

Savivaldybių žinios

Nr. 4 (884) 2020 m. gegužės 9 d. Išėina šeštadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2020

Kaip gyvena kita Lietuva – Vilniaus regiono ypatumai

2–11 p.

Romų Gurklio nuotr.

Vilniaus regiono plėtros tarybos pirmininkas Elektrėnų savivaldybės meras Kęstutis Vaitukaitis (kairėje) savivaldos fronte jau trisdešimt metų. Regiono tarybos posėdžio svečias Energetikos viceministras Rytis Kėvelaitis.

PASAULIO LIETUVA. ISLANDIJOS IR ŠVEDIJOS LIETUVIAI	18–19 p.
REGIONO POREIKIAMS – MAGISTRANTŪROS STUDIJOS ALYTUJE	20 p.
PALAIKYMAS AMBICINGAM PROJEKTUI	21 p.
MINDAUGAS SINKEVIČIUS: „MANO TIKSLAS – IŠNAUDOTI ASOCIACIJĄ KAIP AKTUALIAUSIŲ SAVIVALDYBIŲ PROBLEMŲ SPRENDIMO ĮRANKĮ“	29–31 p.

VILNIAUS REGIONAS

Rasa BARTKEVIČIENĖ

Vilniaus regionas – didžiausias šalies ir vienas moderniausių Rytų ir Vidurio Europos regionas, supantis šiuolaikinį, gerai žinomą miestą ne tik Europoje, bet ir už jos ribų, tarptautinis verslo, prekybos, mokslo ir technologijų, turizmo ir kultūros centras, kuriantis kokybiškas gyvenimo sąlygas visuomenei, palankią aplinką verslui ir investicijoms per tolygią ir subalansuotą regiono plėtrą.

Šiame regione gyvena daugiau kaip trečdalis Lietuvos gyventojų. Šį regioną pasiekia didžiausios investicijos. 2019 metais buvo daugiau kaip 18 mlrd. eurų tiesioginių investicijų, iš jų didžiausia suma – 369 mln. eurų investuota Vilniaus regione.

Vilniaus regioną sudaro 8 savivaldybės: Vilniaus miesto, Trakų, Ukmergės, Širvintų, Švenčionių, Šalčininkų, Vilniaus rajonų ir Elektrėnų savivaldybės.

„Vilniaus ekonominis augimas nereiškia, kad tokiais pat tempais auga ir aplink jį esančios savivaldybės. Jose, kaip ir kitose Lietuvos savivaldybėse yra labai daug spręstinių problemų“, – prieš metus Vilniaus regioną apibūdino tarybos pirmininkas Kęstutis Vaitukaitis.

Tą tiesą jis patvirtina ir po metų. „Jei Europos Komisija patvirtins Lietuvos pateiktą dviejų regionų pasiūlymą, Vilniaus regionas praras teisę į paramą, o tai reiškia, kad į ES paramą negalė pretenduoti nei Elektrėnų, nei kitos aplink sostinę esančios šio regiono savivaldybės. Taigi perspektyvos liūdnos. Vyksta diskusijos, bet konkrečių pasiūlymų kol kas nėra“, – optimizmu netrykšta tarybos pirmininkas ir priduria, kad nors dar neaiški Europos Komisijos nuomonė dėl dviejų regionų Lietuvos, bet labai didelė tikimybė, kad mūsų šalies Vyriausybės pateiktas siūlymas bus patvirtintas.

Pirmininkas pabrėžė, kad savivaldybės laukia konkrečių regioninės politikos pokyčių ir tikisi, kad COVID-19 tik laikinai pristabdė numatytus siūlymus ir Seimui pateiktą Regioninės politikos įstatymo priėmimą. „Ir Seimas, ir Vyriausybė pripažįsta regionų svarbą, tik turėtų keistis regionų valdymas. Steigėjai turėtų būti visos konkretaus regiono savivaldybės. Reikėtų ir savivaldos pertvarkos. Sostinei turėtų būti suteiktas atskiras statusas. Būtina spręsti ir žiedinių savivaldybių klausimą. Visais šiais klausimais diskusijos turėtų vykti

Kęstutis VAITUKAITIS

Vilniaus regiono plėtros tarybos pirmininkas,
Elektrėnų savivaldybės meras

visos valstybės mastu“, – savivaldos lūkesčius plėtojant regionus vardija Kęstutis Vaitukaitis.

DARBAIS ŽENKLINA SUKAKTĮ

Elektrėnų savivaldybė yra jauniausia Vilniaus regione. Šie metai jai jubiliejiniai. Sukanka 20 metų. „Ne tokie jau mes ir jauni, – pajaukiau Elektrėnų savivaldybės meras, o apie savarankiškos savivaldybės svarbą pabrėžia, kad pirmiausia tai turi vertinti gyventojai. – Mano nuomone, savivalda turi būti arčiau žmogaus. Mažesnės savivaldybės pasiteisina. Tik gal seniūnijų skaičių reikėtų mažinti. Elektrėnų savivaldybė nėra maža, ji 40-a iš 60-ies. Manau, pradėtą reformą reikėtų ir toliau tęsti. Sakoma, kad tai kainuoja, bet sustambinus savivaldybes, ar bus geriau gyventojams? Kai buvo kuriamos apskritys, buvo planuojama, kad jos perims funkcijas iš ministerijų, bet perėmė iš savivaldybių. Šiuos klausimus reikėtų išspręsti.“

Elektrėnų savivaldybės 2021–2027 m. strateginio plėtros plano gairėse numatyti trys prioritetai: bendruomenės socialinės gerovės kūrimas; konkurencingos ekonomikos kūrimas ir viešosios infrastruktūros plėtra; efektyvus viešasis valdymas ir saugi bendruomenė. Savivaldybės vizija: Elektrėnų savivaldybė – tarp Vilniaus ir Kauno – geriausias pasirinkimas žmogui ir verslui.

Meras pasidžiaugia pastaruosiu metu vykdomais projektais. Vienas tokių, naujo priestato – sporto salės su pagalbinėmis patalpomis statybos bei aktų salės ir šalia esančių patalpų remontas Elektrėnų pradinėje mokykloje. Atnaujintas Elektrėnų „Ažuolyno“ progimnazijos sporto aikštynas, kuriame aktyviai leisti laiką galės ne tik mokiniai, bet visi norintys Elektrėnų savivaldybės gyventojai.

Rekonstruotas laisvalaikio centro pastatas ir pritaikytas bendruomenės poreikiams. Pradėti buvusio „Vaikų pasaulio“ rekonstrukcijos darbai: demontuoti buvusio atrakcionų parko įrenginiai, teritorijoje įrengiami inžineriniai tinklai, tvarkoma aplinka. Numatyta nenaudojamus pastatus pritaikyti investicijoms ir verslo plėtrai, konferencijoms ir edukacinei veiklai. Tęsimas Vievio kultūros centro statybos. Rekonstruotos gatvės, įrengti pėsčiųjų takai, atlikta nemažai ir kitų gyvenamosios aplinkos gerinimo darbų.

2020 DARBAI IR RŪPESČIAI

Kaip savivaldybės ekonomikai atsilieps karantinas, meras nespėjo. „Karantino laikotarpis parodė ir gerų, ir blogų dalykų organizuojant nuotolinį darbą valstybės įstaigose, savivaldybėse, kiek jis kokybiškas, koks ryšys tarp vadovo ir darbuotojo, parodys laikas, – sako Kęstutis Vaitukaitis, o paklaustas, kokia turėtų būti nacionalinės valdžios parama, stojantis po karantino, pamini pirmuosius jos žingsnius. – Parodys laikas, ar tie žingsniai geri. Nepaisant susidariusios situacijos, savivaldybė tęs pradėtus darbus. Sieksime, kad savivaldybės gyventojams būtų čia gera gyventi. Netruksta ir rūpesčių. Aktualiausias šių dienų klausimas – UAB „Elektrėnų komunalinis ūkis“, kurio steigėja yra savivaldybė, pertvarka.“

VILNIUS

leva DIRMAITĖ

KARANTINO PAMOKOS

„Sumažėja gerovės kūrimas, sumažėja žmonių pajamos ir tai gali reikšti rimtus ekonominius iššūkius ir, akivaizdu, jie bus dideli, tam reikia labai pasiruošti. Kita vertus, visoje Lietuvoje ir visame pasaulyje ši krizė išryškina skirtingus elgesio modelius – vieni žmonės bando bėgti nuo faktų ar neigti juos, o reaguoja tik tada, kai faktai juos užgriūna visa lavina, kiti žmonės reaguoja laiku, imasi greitų sprendimų. Lygiai taip pat ir su ekonomikos situacija. Vieni linkę prisitaikyti ir labai greitai – tas vyksta, ir labai džiugu, kad ir Vilniuje įvyko tokių greitų ir reikalingų sprendimų, kurie buvo pastebėti netgi pasauliniu mastu, o kiti linkę manyti, kad viskas turi vykti kaip buvo ir jokio elektronizavimo ir kitų priemonių net nelinkę taikyti, nelinkę transformuoti problemos į galimybę. Manau, kad šis aspektas yra ypatingai svarbus, nes jis bus ilgalaikis ir jeigu mes išmoksime iš karantino efektyvesnės veiklos, tai ilgalaikėje perspektyvoje vertinant tai gali mums duoti labai teigiamas pasekmes didinant šalies konkurencingumą“, – pasiteiravus, kokie karantino padariniai ir kokių

nacionalinės valdžios žingsnių reikėtų jam pasibaigus, mintimis dalijasi Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius.

Meras pažymi, kad iš nacionalinės valdžios reikėtų daugiau lankstumo, daugiau greitų sprendimų ir galimybių veikti. „Kol tęsiasi karantinas, tai visi kalba apie pinigų stygių, likvidumo problemas ir, be abejo, to greičio karantino metu reikia, bet ir jam pasibaigus ne mažiau svarbu, kad mes būtume šimtu procentų elektronizuoti, šimtu procentų lankstesni, pradėdant švietimo sistema ir baigiant viešu administravimu“, – teigia sostinės meras.

REGIONINĖ POLITIKA – REGIONO STIPRYBŲ IŠNAUDOJIMAS

„Regioninė politika, žinoma, yra labai svarbus politikos elementas, tik, man atrodo, tai reikėtų labai adekvačiai suvokti – kiekvienas regionas turi savus ypatumus, vienas yra vakarų Lietuva, kitas – rytų Lietuva, šiaurė ir pietūs, ir centrinė Lietuva. Visi turi savo ypatumo ir labai nenorėčiau, kad regioninė politika būtų suprantama tiktai kaip ekonomiškai silpniau besilaikančių regionų patempimas. Regioninė politika turi būti kiekvieno

regiono stiprybės išnaudojimas ir tai, be abejo, yra ir pagalba tiems, kas laikosi sunkiau, bet kartu ir išnaudojama stiprybė tų, kas laikosi tikrai neblogai. Todėl jeigu mes norime tikrai sėkmingos Lietuvos, tai regioninė politika turi atspindėti viską, nes jeigu regioninė politika susiveda tiktai į žvyrkelių asfaltavimą, kuriais gali pasigirti tik vienmandatininkas, priklausantis valdančiajai koalicijai Seime, tada tai nėra regioninė politika, tai eilinis rinkėjų papirkinėjimas ir tiek. Regioninė politika yra visų regionų privalumų išnaudojimas ir – aš esu tikras – kad Lietuvos visi regionai turi savo privalumų, ar tai būtų labai retai apgyvendintas rajonas, galbūt toli nuo sostinės ir didžiųjų miestų, ar tai yra didieji miestai, kurie su iššūkiais suteikia ir galimybių“, – teigia Remigijus Šimašius.

Tai, kad siekiant ES finansinės paramos Lietuva teikiama kaip du regionai, meras vertina kaip logišką ir suprantamą žingsnį.

„Jeigu šitas žingsnis leis Lietuvai gauti daugiau Europos Sąjungos finansavimo, būtų labai kvaila tokio žingsnio nedaryti. Kita vertus, labai aišku, kad iššūkiai iš to labai rimti yra ne tik Vilniui, bet ir visam Vilniaus regionui –

REMIGIJUS ŠIMAŠIUS
Vilniaus miesto meras

Savivaldybių žinios

„Savivaldybių žinios“
leidžiamas nuo 1996 m.

Markučių g. 15, LT-11347 Vilnius,
el. p. info@savzinios.lt, interneto svetainė www.savzinios.lt
Direktorė Lina Belevičienė, tel. 8685 39454,
redaktorius Romas Gurklys, tel. 8685 39452,
Facebook savzinios leva Cataldo, cataldoieva@gmail.com

Spausdina AB „Spauda“,
Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius,
www.spauda.com
ISSN 1392–2467

Mūsų partneris
Mano Kraštas

mes ir su Vilniaus regiono merais, ir su ministre, ir Lietuvos savivaldybių asociacijoje tą ne kartą aptarinėjome. Džiaugiuosi, kad asociacijos prezidentas Mindaugas Sinkevičius irgi puikiai supranta tuos iššūkius ir yra apie tai pareiškęs nuomonę. Iš tiesų, šiuo metu toks sprendimas būtų nemenka problema, nes galbūt Vilnius, kaip miestas, laikosi gerai, Vilniaus regionas – galbūt irgi neblogai, bet toli gražu ne visas, – teigia meras. – Tikiuosi, kad padarius vieną racionalų žingsnį, valstybė, atskyrusi du regionus, padarys ir kitą racionalų žingsnį, tai yra kol tęsiasi šis finansinis laikotarpis, nepersikirstinės lėšų iš Vilniaus kitur, o vis dėlto leis pasinaudoti Vilniui iki galo tomis galimybėmis.“

REIKŠMINGI PROJEKTAI

„Didžiausias projektas, turintis įtakos plėtrai, yra Vilniaus bendrasis planas ir jo projektas. Ir čia, viena vertus, galiu ir pasidžiaugti, kita vertus, ir šiek tiek su apgailėstavimu kai kuriuos dalykus konstatuoti. Pasidžiaugti galiu tuo, kad bendrasis planas išsprendžia daugelį iki tol buvusio bendrojo plano problemų, nes jis yra detalesnis ir jį patvirtinus kils mažiau diskusijų, kas galima arba kas negalima. Jis leis labiau apsaugoti miesto žaliąsias erdves ir miesto kultūros paveldą. Tai ypač aktualu UNESCO dalyje. Jis taip pat labiau apsaugos ir visą miestą, mažiau bus tokių atvejų arba išvis jų nebus, kai vienbučių namų rajone staiga iškyla daugiabučiai, ir žmonės staiga neatpažįsta savo gyvenamosios vietos. Naujas bendrasis planas miestui suteiks tokį urbanistinį veidą, kur nebus chaotiškai išmėtytų pastatų,

o iš tiesų bus kreipiamas dėmesys į pėsčiųjų, dviračių judėjimą, žaliąsias erdves. Miesto centrinė dalis taps labiau panaši į daugelio vakarų Europos miestų centrinę dalį su perimetriniu užstatymu ir žmogui draugiškomis erdvėmis“, – sostinės perspektyvas pristato Remigijus Šimašius.

Meras pristato ir buvusių gamyklų teritorijų konversiją, kuri labai svarbi ir kur yra neišnaudotų galimybių.

„Apmaudu, nes bendrasis planas jau galėjo būti priimtas praėjusių metų vasarą, bet dėl įvairių biurokratinių kliuvinių, taip pat didelių diskusijų su nacionaline valdžia, iki šiol dar derinamės atskirus niuansus. Viena vertus, aš galiu pasakyti su visišku aiškumu ir tvirtumu, kad mes turime bendrojo plano projektą, pagal kurį galėtume jau gyventi, bet, deja, turime dar kažkodėl laukti. Čia yra ta liūdnoji dalis, kur labai tikiuosi centrinės valdžios supratingumo, – viliasi meras. – Žinoma, yra ir kitų svarbių objektų. Labai tikiuosi, kad centrinė valdžia leis mums pasirašyti daugiafunkcio komplekso sutartį, nes visai Lietuvai vis dėlto aktualu šitą futbolo gėdą nuplauti ir turėti pasididžiavimo vertą objektą. Lygiai taip pat su nacionaline koncertų sale, kuri yra labai svarbus simbolinis objektas. Ne mažiau svarbūs tam tikri infrastruktūriniai objektai. Tai ir aplinkkelio užbaigimas, ir Žirnių-Liepkalnio mazgo tvarkymo darbai, visas stoties rajonas, kas yra miesto pietinei daliai ypatingai aktualu. Minėtinos ir Šnipiškės, bet visi mato, kaip Šnipiškės kyla, tad tai jau ne ateities, o dabarties projektas, kuris labai keičia visą Vilniaus urbanistinį veidą. Ir, beje, keičia į gera.“

2020 METŲ DARBAI IR RŪPESČIAI.

„Žinoma, jeigu apie šių metų projektus būtume kalbėjęsi 2019 metų gruodžio mėnesį, būčiau atsakęs kiek kitaip negu dabar. Sausio mėnesį, kai pradėjome ruošti galimai koronaviruso krizei, dar stengėmės gyventi įprastu miesto ritmu. Nuo kovo mėnesio viskas yra visiškai kitame režime – dabar pagrindinis rūpestis, kaip susitvarkyti su sveikatai kylančiais iššūkiais. Toliau visas laikas bus paženklintas ne tik tuo, kaip su sveikatos iššūkiais susitvarkyti, bet ir kaip sukurti žmonėms išgyvenimo galimybes, kaip padėti užtikrinti jiems pragyvenimo šaltinį. Čia galiu pasidžiaugti, kad tų priemonių yra. Kai kurios net pasaulinį atgarsį turėjo, pavyzdžiui, lauko kavinės, infrastruktūrinių darbų organizavimas. Tokios priemonės leido Vilniui labiau įtvirtinti savo modernaus miesto, modernios sostinės vardą, o tai yra labai gerai visai Lietuvai, – sako Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius. – Iš tiesų, tų reikalingų sprendimų bus ir daugiau, bet kartu neužmirštame ir kitų svarbių klausimų – tai miesto humanizavimas, viešųjų erdvių, judėjimo infrastruktūros gerinimas, tas vyksta pilnu tempu. Daug darbų vykdoma švietimo sektoriuje, ypač daug galimybių yra nuotolinio mokymo procese. Noriu padėkoti visus, kas dirba savivaldoje, neužmiršti, kad nors Švietimo, mokslo ir sporto ministerija reguliuoja daug ką švietime, bet vis dėlto savivaldybės yra atsakingos už vadovų skyrimą, už tai, kaip švietimo įstaigos dirba, gali turėti nemažą įtaką tam, kaip pats švietimo procesas vyksta kiekvienoje mokykloje, todėl kviečiu naudotis mūsų įdirbiu ir kitas savivaldybes.“

PLANAS UŽPILDYTI SKAUSMINGAS ŠVIETIMO SISTEMOS SPRAGAS

Vilniaus miesto taryba gegužės 6 d. pritarė penkerių metų (2020–2025 m.) trukmės priemonių planui, skirtam užtikrinti kokybišką švietimo paslaugų prieinamumą visiems Vilniaus miesto vaikams. Jo tikslas – užpildyti tas skausmingas švietimo sistemos spragas, kurios jaučiamos ugdančių ir auginančių specialiųjų poreikių turinčių vaikų.

„Mūsų miesto tikslas – sukurti įtraukaus ugdymo įstaigų tinklą, taip sudarant lygias galimybes visiems vaikams dalyvauti ugdymo procese, ir pasiekti, kad 80 proc. specialiosiose klasėse ir specialiosiose mokyklose besimokančių mokinių pagal savo galimybes pereitų į bendrosios ugdymo programos klases, o baigę mokyklą – sklandžiai įsilietų į darbo rinką ir taip pat jaustųsi svarbiais visuomenės ekonominės gerovės ramsčiais“, – sakė Vilniaus miesto mero pavaduotojas Vytautas Mitalas.

Šiuo metu Vilniuje yra apie 69 tūkst. mokinių, iš kurių 10 proc. turi specialiųjų ugdymosi poreikių. Per pastaruosius penkerius metus šis nuošimtis padvigubėjo. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams turi būti užtikrinta reikalingų švietimo paslaugų įvairovė, o kelionės į ugdymo įstaigą laikas turi būti kuo trumpesnis.

Viena iš svarbiausių plano užduočių – efektyvių paslaugų teikimo užtikrinimas stiprinant pagrindinį švietimo pagalbos centrą – Pedagoginę psichologinę tarnybą (PPT). Bus didinamas švietimo pagalbos specialistų skaičius, plečiama infrastruktūra, ugdymo įstaigos sulauks joms priskirto kuruojančio PPT specialisto – taip komunikacija taps efektyvesnė, o sprendimai greitesni. PPT specialistai sieks suteikti pagalbą kiekvienam didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiam vaikui ir jo aplinkai nesant mokykloje logopedo, specialiojo pedagogo, psichologo.

Tęstinis specialiųjų ugdymosi poreikių ar (ir) negalių turinčių vaikų profesinis parengimas ir ugdymas karjerai – dar viena svarbi Vilniaus miesto savivaldybės suformuluota užduotis. „Užtikrinant kokybišką švietimo paslaugų prieinamumą kiekvienam vaikui svarbios ne tik miesto suplanuotos priemonės, bet ir kiekvieno mūsų požiūris ir pastangos. Laikmetis rodo, kad jau esame pasiruošę įžvelgti ne tik kliūtis, bet ir naujas atsiveriančias galimybes mums ir mūsų vaikams“, – sakė viena šios programos rengėjų, Administracijos vyriausioji patarėja socialinės politikos ir įtraukiojo švietimo įgyvendinimo klausimais Ilma Skuodienė.

Rinkodaros ir komunikacijos skyriaus inf.

ŠVENČIONIŲ RAJONAS

Justė BRIGĖ

DIDESNES GALIMYBES ATVERIA BENDRADARBIAVIMAS

„Nuo žalių viršūnių vakaruose iki plačių Adutiškio horizontų, nuo Neries vingių iki Šiaurės Nalšios aukštumos keterų, Lietuvos rytuose esantis Švenčionių rajonas pasižymi kraštovaizdžio įvairove“, – taip apibūdinamas Švenčionių rajonas, kuriame priskaičiuojama per 300 ežerų.

Kuriant šio krašto gerovę svarbų vaidmenį atlieka įgyvenami projektai.

„Nepaprastai džiaugiuosi pastaraisiais metais Švenčionių rajono savivaldybės įgyvendinamais projektais – bendradarbiavimo sutartimi su UAB „Intersurgical“, taip pat Švenčionėlių plyno lauko infrastuktūros sukūrimu. Šie projektai sudarė galimybę mūsų savivaldybei paaugti, o rezultatas – pritrauktos ir padidintos investicijos, sukurtos naujos darbo vietos. Džiaugiuosi glaudžiu bendradarbiavimu tarp savivaldybės, centrinės valdžios ir „Invest Lithuania“, – svarbiausius projektus, turinčius įtakos rajono gyvenimui, apžvelgia meras Rimantas Klipčius. – Rajone sėkmingai vyksta kryptinga kvartalinė renovacija, atnaujinama ikimokyklinio-mokyklinio ugdymo sistema, statoma universali sporto arena.“

Plėtojant rajoną, kaip pabrėžia meras, didelę įtaką turi buvimas šalia sostinės. „Tokia geografinė padėtis turi labai daug privalumų. Pastaraisiais metais džiaugiamės padidėjusiu investuotojų susidomėjimu Švenčionių rajono savivaldybe, kaip savivaldybe esančia šalia Vilniaus ir turinčia potencialą priimti gamybos sektoriaus verslo įmones. Tam, be abejo, įtakos turi ir darbo jėgos mobilumas. Taip pat tikiu, kad ir toliau sėkmingai rajoną atras „freelancerių bendruomenė“, kadangi gamtos apsuptis, greitas internetas ir geras susisiekimas leidžia sukurti palankią terpę galintiems iš namų dirbti žmonėms, – rajono

privalumus vardija meras. – Tačiau tai turi ir kitą pusę – būdami šalia Vilniaus išgyvename „protų nutekėjimą.“

Švenčionių rajonas yra ir ES sieną. Tai gyventojams sukelia tam tikrų nepatogumų, todėl Rimanto Klipčiaus manymu, Lietuvai reikėtų peržiūrėti tarptautinių pasienio perėjimo punktų plėtrą Švenčionių rajono savivaldybėje. „Centrinė valdžia turi įvertinti savivaldos, gyventojų ir verslo prašymus plėsti pasienio perėjimo galimybę regione, kadangi tai gali dar labiau sustiprinti mūsų galimybes augti. Tuo pačiu tai būtų papildomas postūmis verslui kurtis ir plėstis Švenčionių rajone, – pažymi meras. – Kalbant apie krašto gynybą, džiaugiamės bendradarbiavimu ir NATO pajėgų buvimu rajone, nes tai papildomos galimybės mūsų savivaldybei.“

NERIMAS IR LŪKESČIAI

Kaip ir kitoms Vilniaus regiono savivaldybėms, Švenčionių rajono savivaldybei aktualus klausimas, kas jų laukia, jei naujajame ES paramos laikotarpyje Vilniaus regionas atsidurs kitame statuse. „Suprantame tokio sprendimo reikalingumą, bet iki šiol iš šalies centrinės valdžios neišgirdome aiškaus mechanizmo, kas laukia Vilniaus regiono savivaldybių. Pažadai, kad Vilniaus regionas nebus diskriminuojamas yra, tačiau aiškiai neatskleistas planas ir neįtikrintumas neramina labiausiai. Žinome, kad Švenčionių rajono savivaldybė turi spręstinų klausimų ir ES intensyvumo sumažinimas būtų papildomas išbandymas. Vilnius yra visos Lietuvos ekonominis variklis, todėl ir po regionų padalinimo būtina skirti didžiulį dėmesį šiam regionui. Kaip sprendimo būdą matyčiau intensyvesnę diskusiją, darbo grupes tarp Vilniaus regiono savivaldybių ir centrinės valdžios, o vėliau ir papildomus nutarimus, kaip viskas funkcionuos ir kam visi turime pasiruoti“, – mintimis apie pasirengimą naujam ES paramos laikotarpiui dalijasi Švenčionių rajono meras.

Rimantas KLIPČIUS
Švenčionių rajono meras

MAŽIAU BIUROKRATIJOS

Tačiau diskusijas apie būsimą ES finansinės paramos laikotarpį pristabdė COVID-19, kurio padarinius, kaip pažymi Rimantas Klipčius, kol kas visapusiškai negalima įvertinti. „Skirtingi sektoriai skirtingai išgyvena karantino laikotarpį. Mane, kaip savivaldybės vadovą, teigiamai nuteikia tai, kad didžiausios darbuotojų skaičiumi rajono verslo įmonės dėl gaminamų produktų pobūdžio karantino laikotarpiu padidino apimtį. Matant centrinės valdžios pastangas, norisi, kad pagalbos atsakas būtų greitas, pakankamo dydžio ir mažiau biurokratinis, kadangi vēstant ekonomikai ją privalome skatinti greitai ir efektyviai, o pradelstas laikas bus nepaprastai brangus užsikuriant iš naujo, – apie susidariusią situaciją svarsto rajono meras. – COVID-19 situacija parodė, kad skuboti sprendimai ar pamąstymai apie centralizaciją, ne visada gali būti naudingi. Mano nuomone, savivaldybės ir savivaldybių medicinos sektorius puikiai priėmė iššūkius ir su jais susitvarkė. Skaitmenizacija parodė, kad centrinė valdžia ir regionai gali turėti dar geresnę ir glaudesnę ryšį. Tikiuosi, ateityje mūsų visų komunikacija ir bendradarbiavimas tik sustiprės.“

TIKSLAI NEPASIKEITĖ

Kaip teigia Rimantas Klipčius, dėl COVID-19 šiek tiek tenka koreguoti šių metų planus. „Be abejo, nepaprastai džiaugiuosi savivaldybės komandos vienybe ir susitelkimu. Tikiu, kad užsibrėžti planai bus įgyvendinti. Tikslai lieka tie patys – savivaldybės švietimo sektoriaus modernizacija, kvartalinės renovacijos plėtra, vandentvarkos projektų įgyvendinimas, kelių infrastruktūros plėtra ir kiti. Lieku optimistas ir tikiu, kad su gera komanda įmanoma viskas“, – pabrėžia Švenčionių rajono meras Rimantas Klipčius.

ŠVEDIŠKAS

leva CATALDO

MENTALITETO PAVYZDYS

Šiuo visam pasauliui sunkiu laikotarpiu kalbiname Švedijos lietuvių bendruomenės pirmininkę Rūta Žičkienę apie nuotaikas Švedijoje, kuri yra viena Europos šalių, neįvedusi griežto karantino. Šalis tikisi, kad „prasirgti“ koronavirusu galima nestabdant ekonomikos ir visuomenės gyvenimo. Kaip rašo „Bloomberg“, Švedijos atsakas į koronavirusą, smarkiai besiskiriantis nuo kitų šalių, kelia klausimą – kiek izoliacijos reikia, kad liktume saugūs, turint galvoje, kaip tokie ribojimai atsiliepia ekonomikai.

Kaip laikosi Švedijos lietuviai šiuo sunkiu laikotarpiu?

Reaguojame pakankamai ramiai. Žiūrint į Švedijos švietimo istoriją, XX a. pradžioje pasaulinių karų, ekonominių krizių metu švedai kūrė savąjį švietimo modelį, kuris buvo paremtas demokratija. Valstybės tikslas buvo auklėti laisvai ir savanoriškai mąstantį pilietį, kuris turėtų teises ir remtųsi mokslinėmis žiniomis, o ne emocijomis arba kokiomis religinėmis doktrinomis. Švedijos pilietis turi laisvę rinktis, suprasti savo veiksmų galią ir reikalingumą prisidėti prie savo šalies gerovės. Šis mentaliteto pavyzdys itin gerai atspindi situaciją ir būseną šiomis dienomis. Žmonės pasitiki valdžia ir jos sprendimais, yra pasitelkiamos skirtingų sričių mokslininkų rekomendacijos. Švedai pripratę sekti ir vykdyti nurodymus, pasitikėti valdžia ir šalies mokslininkais, nepuola į paniką ir į situaciją žiūri ramiai. Tikrai nėra daug žmonių, kurie yra nepatenkinti sistema. Net ir vaikai darželiuose sąmoningai laikosi atstumo vieni nuo kitų, žmonės yra raginami priimti sprendimus, tinkamus jiems ir jų bendruomenei.

Švedija ir Japonija yra vienos iš nedaugelio šalių, kurios yra įvedusios mažiau visuomeninių suvaržymų. Papasakokite, kaip tai atrodo kasdienybėje?

Kasdienybė Švedijoje pasikeitė, tik gal ne tiek daug, kaip kitur. Nėra griežto karantino, bet rekomendacijos yra paremtos žmonių sąmoningumu, apeliuojant į jų sąžinę. Žmonės seka ir vadovaujasi nurodymais, vengia važiuoti ir dalyvauti didesniuose susibūrimuose, atsižvelgia į rekomendacijas dėl garbaus amžiaus žmonių lankymo. Šiuo sunkiu laikotarpiu yra labai skatinama savanorystė, žmonės prisideda tuo, kaip kas gali.

Visos aukštosios mokyklos ir gimnazijos yra uždarytos, rekomenduojama dirbti iš namų (skaičiuojama, kad iš žmonių, dirbančių ofisuose, net 90 proc. dirba iš namų). Tačiau vaikų darželiai, kavinės, kitos visuomeninės vietos iki 50 žmonių išlieka atidarytos, tik jos turi laikytis rekomendacijų. Žmonės sako, kad Švedijoje vyksta sąmoningumo varžybos, visi išvien ir be valdžios reguliavimo stengiasi stabdyti virusą.

Valstybė stengiasi išsaugoti žmonių ramybę.

Rūta Žičkienė: Karantino rekomendacijos yra paremtos žmonių sąmoningumu, apeliuojant į jų sąžinę.

Žmonėms yra pateikiami faktai, o ne skambios ir bauginančios spėlionės, kasdien vyksta bent kelios spaudos konferencijos su mokslininkais, gydytojais. Anot švedų mokslininkų, griežtas karantinas Švedijai pridarytų daugiau žalos, nei naudos. Tam pritaria didžioji visuomenės dalis.

Kiekviena šalis nusprendžia, kaip reaguoti į susiklosčiusią situaciją pagal turimus išteklius ir esamą ekonominę situaciją. Švedai pasiruošę gyventojams kompensuoti prarastas lėšas, teikti paramą smulkiajam ir vidutiniam verslui. Ne paslaptis, kad medicinos lygis Švedijoje yra aukštas, o valdžia tikisi suvaldyti sergančiųjų skaičius ir teikti pagalbą, netaikant griežto karantino šalyje.

Švedijos ligoninėse netrūksta kaukių, apsaugos priemonių, plaučių ventiliavimo aparatų. Kai pasigirsta, kad jau priemonių mažėja, Švedijos valdžia staigiai sureaguoja ir jomis pasirūpina. Tik prasidėjus pandemijai buvo pradėta rūpintis karo ligonine, paruoštos vietos galimiems ligoniams ir nuolat vietų skaičius didinamas.

Ar daug lietuvių, gyvenančių Švedijoje, dėl karantino ir Lietuvos politikų raginimo sugrįžti, visgi grįžo Lietuvą?

Tvirtai galiu pasakyti, kad lietuviai, kurie yra įsitvirtinę Švedijoje, turi čia darbus ir namus, nepuolė važiuoti atgal į Lietuvą. Jie gerbia Švedijos valdžią, ramiai sėdi namuose ir laukia tolimesnių valdžios nurodymų. Atgal į Lietuvą važiuo žmonės, kurie buvo atvykę komandiruotėms, trumpiems darbams, nelegaliai dirbantys tautiečiai, kurie neturi socialinių garantijų. Masinio važiavimo iš Švedijos nebuvo, tačiau Norvegijoje situacija atrodė kiek kitaip.

Bendruomenę aplankė Lietuvos respublikos Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius.

MINDAUGAS SINKEVIČIUS: „MANO TIKSLAS – IŠNAUDOTI ASOCIACIJĄ KAIP AKTUALIAUSIŲ SAVIVALDYBIŲ PROBLEMŲ SPRENDIMO ĮRANKĮ“

Kuo savivaldai svarbi Lietuvos savivaldybių asociacija (LSA), kokie darbai nuveikti per pastaruosius metus ir kuo jie svarbūs, kalbamės su Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentu Mindaugu Sinkevičiumi.

Gerbiamas mere, praėjusių metų balandis ir gegužė į Jūsų gyvenimą atnešė svarbių permainų. Buvote išrinktas Jonavos rajono meru, tiesa, nebe pirmą kartą, ir tapote Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentu. Kuo ypatingas Jums buvo laikas nuo 2019 iki 2020 metų pavasario?

2019 metai buvo kupini permainų ir džiugių pasiekimų. Antrą kartą tiesioginiuose mero rinkimuose buvau išrinktas meru, o mero priesaiką teko duoti jau trečią kartą. Tais pačiais metais Lietuvos savivaldybių asociacijos suvažiavime buvau išrinktas asociacijos vadovu. 2019 metai man svarbūs dar ir dėl to, kad kartu su žmona susilaukėm pirmojo vaiko. Tad metai tikrai įspūdingi. Tuo pačiu, tiek naujos pareigos asociacijoje, tiek tėvystė reiškia ir išaugusių atsakomybę.

Praėjusių metų gegužės 29 dieną įvyko XXV LSA suvažiavimas, kuriame buvo priimti keli nutarimai. Vienas jų – nacionalinės valdžios priimti savivaldybių savarankiškumą ir sprendimų priėmimo laisvę ribojantys sprendimai. Suvažiavimas nusprendė prašyti Seimo ir Vyriausybės papildyti Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą, suteikiant Lietuvos savivaldybių asociacijai teisę kreiptis į administracinį teismą prašant ištirti, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą. Kokia situacija su šio nutarimo vykdymu?

Buvome susitikę su Teisingumo ministerijos atstovais, kuriems Vyriausybė po mūsų kreipimosi pavedė spręsti šį klausimą. Deja, ministerija nusprendė įstatymo nekeisti.

Ir kitas sprendimas – dėl LSA 2019–2022 metų veiklos prioritetų: savivaldybių finansinio savarankiškumo stiprinimas, skolinimosi ribojimų mažinimas, teisių disponuoti valstybine žeme savivaldybėms suteikimas, o taip pat subalansuotas ir tvarus regionų ekonomikos augimas. Galbūt jau galite pasidžiaugti teigiamais pokyčiais?

Džiaugiuosi, kad LSA daugelį metų keltas savivaldybių skolinimosi suvaržymo klausimas pagaliau pajudėjo. Sausio mėnesį asmeniškai susitikau su ministru pirmininku Sauliumi Skverneliu ir pristaciau jam nepavydėtiną savivaldybių situaciją: įgyvendinant įvairių sričių

projektus – švietimo, sporto, transporto infrastruktūros, viešųjų pastatų renovavimas, viešųjų erdvių sutvarkymo ar kitus – savivaldybės didele dalimi turi prisidėti savo lėšomis, tačiau savivaldybių savarankiškų pajamų šaltinių užtenka tik einamosioms išlaidoms finansuoti. Skolinimasis yra esminis faktorius, leidžiantis vykdyti investicinius projektus. Premjeras pritarė, jog šis klausimas savivaldybėms yra gyvybiškai svarbus ir netrukus po mūsų susitikimo savo potvarkiu nurodė sudaryti specialią darbo grupę šiam klausimui spręsti.

Taigi, šiuo metu dirbame kartu su Finansų, Vidaus reikalų ministerijų, Lietuvos banko ir kitų institucijų atstovais, rengdami konkrečius siūlymus Vyriausybei, kaip pagerinti savivaldybių galimybes skolintis lėšų investicijų projektams finansuoti.

Tešiant finansinio savivaldybių savarankiškumo temą, LSA pastangomis savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatyme buvo įteisinta palankesnė savivaldybėms gyventojų pajamų mokesčio (GPM) netekčių pasidalinimo proporcija – dabar valstybės biudžetui teks 70 proc., o savivaldybių biudžetams 30 proc. GPM netekčių (buvo po 50 proc.). Be to, minėtas įstatymas buvo papildytas nuostata, jog savivaldybių biudžetams (išskyrus trijų didžiųjų miestų savivaldybes) iš valstybės biudžeto numatomos papildomos lėšos verslo plėtos sąlygoms gerinti – kaip tam tikras „prizas“ už pasiektus rezultatus (darbo užmokesčio fondo augimą savivaldybės teritorijoje).

Sugrąžinti savivaldybėms teisę disponuoti

valstybės žeme įvairiais formatais siekiame jau daug metų. Tai – sudėtingas ir įvairialypis klausimas, kurį bandome spręsti diplomatiškai, tačiau atkakliai. Pernai LSA valdyba kaip viena iš alternatyvų pasiūlė Vyriausybei inicijuoti pilotinį projektą, kuriuo Nacionalinės žemės tarnybos žemėtvarkos ir valstybinės žemės disponavimo funkcijos būtų perduotos geriausiai tam pasirodusioms savivaldybėms. Ši mūsų iniciatyva dar kartą paskatino diskusijas Vyriausybėje, ir kanclerio pavedimu Žemės ūkio ministerija ir Nacionalinė žemės tarnyba nuo šių metų kovo mėnesio pradėjo diskusijų su savivaldybių specialistais formatą.

Kalbant apie tvarų regionų augimą, matome, jog nepaisant deklaruojamų regionų politikos siekių mažinti atskirtį, ji tik didėja. Vieninteliu teigiamu dalyku gali tapti šiuo metu Seime registruotame Regioninės plėtos įstatymo projekte įtvirtinta nuostata, kad Regionų plėtos tarybos turėtų būti viešieji juridiniai asmenys. Tokio statuso taryboms LSA siekė ne vienerius metus, argumentuodama, kad tai atvertų savivaldybėms daugiau galimybių vystyti regioninius projektus ir bendradarbiauti su verslu.

Regionų plėtos taryboms tapus juridiniais asmenimis, savivaldybių bendru sprendimu regioniniu lygiu galės būti konsoliduojamos ir teritoriniu lygmeniu įgyvendinamos funkcijos tokiose srityse kaip antrinė sveikatos priežiūra, viešasis transportas, turizmo rinkodara ar profesinis mokymas. Iš esmės taip bus nustatyta galimybė kai kurias savivaldybių viešąsias paslaugas patikėti regionui.

Parieš metus kalbėjome, ar pakankamai LSA išnaudojama savivaldybių savarankiškumui stiprinti. Jūsų atsakymas buvo – „sieksime maksimalių pokyčių“. Kaip pavyksta stiprinti LSA vaidmenį, siekiant savivaldai svarbių nacionalinės valdžios sprendimų?

Esu įsitikinęs, kad LSA, kaip vieningas savivaldybių balsas, yra galingas įrankis, atveriantis daug daugiau durų nei pavienių savivaldybių pastangos. Tuo tenka įsitikinti dirbant su Seimo, Vyriausybės ir konkrečių ministerijų atstovais.

Kaip konkrečiai stipriname savo vaidmenį? Yra kelios paralelinės platformos, kuriose veikiame, ir šios koordinuotos pastangos duoda rezultatų.

Atstovaudami visoms Lietuvos savivaldybėms, dirbame su valstybės politikais politiniame, lobistiniame lygmenyje. Tai – Seimo ir Vyriausybės nariai, politinės frakcijos, įvairių įstaigų vadovai.

Vykdomajame sektoriuje – dalyvaujame visose pagrindinėse su savivaldos klausimais susijusiose darbo grupėse ar komitetuose. Jose ne tik pasakome mūsų administracijos apibendrintą savivaldybių poziciją konkrečiu klausimu, bet ir giname ją, argumentuojame, įrodinėjame.

Ypatingai dėkoju visiems savivaldybių įvairių sričių specialistams, kurie daug dirba, kad mes galėtume šia bendrą nuomonę suformuoti – jie pateikia pagal mūsų užklausas įvairių informaciją, diskutuoja LSA administracijos sudarytuose savo sričių forumuose, dirba asociacijos komitetuose, iš kurių klausimai keliauja į LSA valdybą, o iš jos – siūlymai ir pozicijos teikiami centrinės valdžios institucijoms.

Ir trečias „frontas“, kuris mums tampa vis svarbesnis – vis dažniau keliame savivaldybėms rūpimus klausimus į viešumą, pasitelkdami žiniasklaidą. Neretai pirmieji iškeliamė problemą, kurią, kaip matome, dar tik ruošiamasi „primesti“ savivaldybėms. Mūsų komentari ir pozicijos tam tikrais klausimais, pateikti laiku ir nacionalinės žiniasklaidos mastu jau padėjo nugesinti ne vieną potencialų „gaisrą“, jam neįsiliepsnojus arba pavyko pakeisti savivaldos naudai jau egzistuojančius sprendimus.

Dirbdami su žiniasklaida vis daugiau įtraukiame savo narius – merus, kurie kelia tam tikras problemas ne tik per konkrečius pavyzdžius, bet kalbėdami visų savivaldybių vardu. Naudodamasis proga, dėkoju asociacijos viceprezidentams ir kitiems aktyviems mūsų nariams, kurie padeda mums šią viešą komunikaciją įgyvendinti.

Vienas pavyzdžių, kaip LSA darbas visose šiose mano minėtose platformose veikia, galėtų būti asociacijos ir mūsų partnerių laimėta kova dėl vidaus sandorių. LSA ir jos nariai – merai – kartu su savivaldybių komunalinių įmonių atstovais įdėjo labai daug pastangų, kad Seimas pagaliau įteisintų galimybes savivaldybėms sudaryti vidaus sandorius su savo valdomomis įmonėmis. Mums pavyko pasiekti,

kad savivaldybės galėtų pačios spręsti, kas ir kokia tvarka teiks tokias viešąsias paslaugas kaip vandens ir šilumos tiekimas, nuotekų valymas ir atliekų tvarkymas, keleivių vežimas vietinio susisiekimo maršrutais, savivaldybių viešųjų teritorijų ir gatvių priežiūra, maitinimas ugdymo, globos ar sveikatos priežiūros įstaigose. Taip pat savivaldybės galės spręsti, kas teiks viešąsias paslaugas, naudodant savivaldybėms priklausantį turta, pavyzdžiui, baseinus, stadionus, sporto arenas.

Kitas mūsų konkrečios įtakos pavyzdys galėtų būti kai kurie centrinės valdžios sprendimai, priimti net šiuo sudėtingu laikotarpiu.

Beveik nuo pat jo pradžios buvo kartojama, kad savivaldybėms bus kompensuotos išlaidos, patirtos dėl COVID-19. Atsirado didelė grėsmė, kad savivaldybės nebeturės biudžete tiek lėšų, kiek buvo numatyta. Todėl dėjome visas pastangas, kad valstybės įsipareigojimas būtų įteisintas. Taip atsirado Vyriausybės protokolinis sprendimas, kad savivaldybių skolos, kurias jos patirs dėl COVID-19, bus trumpalaikės ir finansuojamos iš valstybės biudžeto 2021 m., o dar šiemet savivaldybėms bus skirtos kompensacijos už patirtas papildomas išlaidas dėl ekstremalios situacijos suvaldymo.

Taip pat aktyviai ir viešai pasisakėme prieš ketinimus uždrausti karantino metu gydytojams dirbti keliose įstaigose, argumentuodami, jog tokiu atveju mažesnių savivaldybių liginės teks uždaryti, o gyventojai neteks kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų. Manau, tikrai prisidėjome prie to, kad draudimas taip ir neįsigaliojo, o buvo pakeistas rekomendacijomis.

Kokių naujovių per tuos metus atsirado LSA veikloje? Kokius uždavinius kėlėte asociacijos administracijos darbuotojams ir kaip jie su jomis susitvarko?

Nesu ir nebūsiu fasadinis LSA vadovas. Dirbu tiek su strateginiais, tiek su kasdieniais klausimais, aktualiais visoms savivaldybėms. Mano tikslas – išnaudoti asociaciją kaip aktualiausių savivaldybių problemų sprendimo tribūną ir įrankį. Tam ji ir buvo įkurta.

Kartu su LSA administracijos komanda dirbame kasdien – sprendžiame įsisenėjusias problemas, analizuojame politinį ir teisinį lauką, greitai reaguojame į aktualijas, taip pat – prognozuojame savivaldai įtakos turėsiančius sprendimus ir juos atitinkamai vertiname jau šiandien.

Kaip pavyzdį galiu paminėti kad ir nemažą „triukšmą“, kurį asociacija sukėlė gavusi preliminarinius skaičiavimus, kiek lėšų šiemet teks savivaldybių kelių priežiūrai. Lentelių ir variantų buvo ne vienas, vieni prieštaravo kitiems, sklaidė daugybė skirtingų interpretacijų, painiojosi net tų skaičiavimų autoriai. Laiku supratome – jei nieko nesakysime dabar, bus priimti atitinkami nutarimai, ir savivaldybėms 2020-aisias teks daug mažiau lėšų kelių priežiūrai. Todėl aiškiai ir garsiai komunikavome – taip

neturi būti. Sakėme tai ir tiesiogiai premjerui, ir susisiekimo ministru, ir daugybei žiniasklaidos atstovų. Ne dieną, ir ne dvi. Tikslą pasiekėme – lėšų turėsime tiek pat, kiek ir pernai.

Galiu pateikti ir to labiau nematomo, bet ne mažiau svarbaus darbo pavyzdį. Metų pradžioje paaiškėjo, kad nuo šių metų kai kuriose savivaldybėse gyvenančios jaunos šeimos, norinčios gauti valstybės finansinę paskatą įsigyti pirmąjį būstą, nebegalės to padaryti dėl padidėjusio vidutinės nekilnojamojo turto kvadratinio metro vertės tam tikrose teritorijose. Ilgai diskutavome su socialinės apsaugos ir darbo ministru bei jo komanda, kad nėra teisinga skirti finansinę paskatą pagal kasmet besikeičiančią nekilnojamojo turto vertę. Savivaldybių nuomonė buvo išgirsta, ir šiuo metu Seime jau yra diskutuojama apie šio ir kitų kriterijų lankstesnį taikymą.

Šie metai atnešė sunkų išbandymą – pasaulinę pandemiją, iš savivaldybių pareikalavusių nemažai papildomų finansinių ir laiko išteklių, kaip tai gali neatsiliepti tolimesniam savivaldybių vykdomiems projektams ir kitų funkcijų vykdymui? Ir kokias pamokas savivaldai suteikė pandemija?

Ši pandemija, net jei pasiseks ją suvaldyti, jokių būdu negali neatsiliepti ne tik savivaldybių, bet ir visų mūsų tolimesniam gyvenimui. Apie tai daug kalba ekonomistai, politikai, mokslininkai, ir jų prognozės nėra itin pozityvios. Daug kas priklausys nuo to, kaip mums pasiseks suvokti, kad tik visi kartu, kaip visuomenė, laikydamiės tam tikrų susitarimų suvaldysime situaciją.

Savivaldybių darbas net ir sudėtingomis karantino sąlygomis vyksta – tęsiami investiciniai ir infrastruktūros projektai, teikiamos socialinės, komunalinės ir kitos viešosios paslaugos, nuotoliniu būdu vyksta komitetų ir tarybų posėdžiai. Tad, manau, ir toliau darysime viską, kad galėtume vykdyti savo funkcijas ir rūpintis gyventojais.

Taip pat noriu akcentuoti ir teigiamus dalykus, kuriuos ši nelengva situacija mums suteikė.

Pirmausia – savivaldybės neretai turėdavo per labai trumpą laiką mobilizuoti ir įvykdyti tikrai nelengvus centrinės valdžios reikalavimus – tai ir iš užsienio grįžtančių Lietuvos piliečių apgyvendinimas, jų maitinimas ir saugumas, mobiliųjų punktų ir karščiavimo klinikų steigimas, sergančiųjų ar įtariamai užsikrėtusiųjų saugus transportavimas į liginines, mokinių iš neapsitvirtinusių šeimų maitinimas, pagalba mokiniams, neturintiems kompiuterių, pagalba mokykloms organizuojant nuotolinį mokymąsi ir daug kitų. Išmokome dirbti nuotoliniu būdu ir spręsti klausimus, kuriuos prieš karantiną net nesvajojome, kad galima būtų išspręsti būnant namuose ar kabinete prie kompiuterio.

Jau nekalbu apie kelius ir būdus, kaip kiekviena savivaldybė vertėsi per galvą, ieškodama savo medikams, socialiniams ir kitiems darbuotojams apsaugos priemonių, kurių

trūko valstybės mastu. Vieni ieškojo gamintojų Lietuvoje, kiti „medžiojo“ priemones užsienyje, tretį jas pirkto iš kito pasaulio krašto, pasitelkę verslo kontaktus ir pagalbą. Neabejoju, kad kiekvienas meras šia tema papasakotų atskirų interviu vertas istorijas.

Kartais sprendimus reikėdavo įvykdyti vos ne per naktį – ir mes tai darėme. Iššūkių dar nesibaigė, tačiau jau dabar matau, kad dėl jų tapome sumanesni, lankstesni, stipresni ir apsiginklavę naujais įgūdžiais, kurių tikrai prireiks ateityje.

Kokių nacionalinės valdžios sprendimų reikėtų, kad savivaldybės lengviau atsitiestų po pandemijos?

Vienas sprendimas – mano jau minėtas Vyriausybės protokolinis sprendimas Dėl COVID-19 plitimo sukeltų ekonominių ir finansinių iššūkių savivaldybėms. Mes, kaip asociacija, įdėjome nemažai pastangų, kad jis atsirastų. Manau, tai gera pradžia, ir, jeigu valstybė laikysis savo pažado, kartu pamažu lipsime iš ekonominio nuosmukio duobės.

Ne mažiau svarbu ir tai, kad savivaldybės ir toliau galėtų vykdyti VIP ir ES lėšomis finan-

suojamus, taip pat – įvairius infrastruktūros ar kelių priežiūros projektus. Jau dabar raginame šių projektų ne tik nestabdyti, bet ir dar didesnėmis apimtimis, nei iki šiol vykdyti, nes jie yra didelis ekonomikos katalizatorius, o kartu turi įtakos regionų plėtrai ir teigiamam socialiniam klimatui.

Ką tik surinkome duomenis iš savivaldybių apie poreikį lėšų, kurias būtų galima papildomai įsisavinti dar šiemet vykdamas VIP projektus. Duomenis pateiksime Finansų ministerijai, prašydami paieškoti galimybių papildomas lėšas skirti, nes sparčiau vykdomi projektai šiuo metu ir artimiausioje ateityje bus reikalingi kaip niekada.

Nepaisant pandemijos ir karantino, gyvenimas eina į priekį, tad kokie LSA šių metų planai?

Svarbiausia šiemet, matyt, bus mūsų visų pastangos atsitiesti po ekstremaliosios padėties padarinių – tiek ekonominių, tiek socialinių. Labai tikiuosi, kad tai darysime kartu, kaip valstybė, o ne atskirai centrinė valdžia ir savivaldybės.

Vis dėl to, kadangi kalbamės karantinui dar nepasibaigus, vienas didžiausių iššūkių šiemet,

jau dabar matome, ir toliau bus COVID-19 plitimo valdymas, židinių gesinimas, prevencija. Net karantinui pasibaigus, turėsime ruošti galimam naujam viruso protrūkiui rudenį – apie tai persėja visi mokslininkai. Išmokome tikrai daug pamokų, tad, tikiu, susitvarkysime.

Tikiuosi, jog ši krizė tik patvirtins tai, ką kaip savivaldybių asociacija įrodinėjame savo kasdiniame darbe – kad savivalda galima pasitikėti, kad ji susitvarko su užduotimis, netikėtomis situacijomis ir visa tai daro atsižvelgdama į savo bendruomenių poreikius ir specifiką, ir ją geriausiai išmanydama.

Noriu tikėti, kad netrukus, ypač jei kartu įveiksime šią krizę, mūsų viešojoje erdvėje vis dažniau girdėsime „socialinio pasitikėjimo“ terminą, kurį Skandinavijos šalys jau ne vienerius metus vadina savo „šiaurietišku auksu“ (angl. Nordic gold) ir laiko gerovės valstybės pamatu. Tai – ne tik visuomenės pasitikėjimas valdžios ir savivaldos įstaigomis, bet ir pasitikėjimas tarp centrinės valdžios ir savivaldos.

Dėkojame už pokalbį.

Kalbino Justė Brigė

SUSITIKIME SU PREMJERU – SIŪLYMAI DĖL SAVIVALDYBIŲ FINANSINIO SAVARANKIŠKUMO

Vidaus reikalų ministerijos organizuotame šalies savivaldybių susitikime su Ministru Pirmininku Sauliumi Skverneliu, Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) vadovas Mindaugas Sinkevičius akcentavo būtinybę jau dabar ruošti savivaldos laukiantiems ekonominiams iššūkiams – tiek pasibaigus ekstremaliajai situacijai, tiek pasitinkant naująją Europos Sąjungos (ES) finansinę perspektyvą.

Balandžio 29 d. vykusiam susitikime buvo aptartos karantino švelninimo priemonės, situacija dėl papildomų lėšų skyrimo kelių priežiūros projektams, pokyčiai darbo rinkoje, ikimokyklinio ugdymo situacija Lietuvoje ir Europoje.

LSA prezidentas atkreipė premjero dėmesį į nerimą keliantį faktą, kad Finansų ministerijos Europos Komisijai neformaliai derinimui pateiktame pirmajame ES struktūrinių fondų investicijų programos projekte nebuvo įtrauktas 5-asis prioritetas „Piliečiams artimesnė Lietuva“, kuris būtų esminis regionų plėtros finansavimo šaltinis skirstant būsimos ES finansinės perspektyvos lėšas. Juo labiau, kad Seime netrukus bus svarstomas naujasis Regionų plėtros įstatymo projektas, kuriame numatoma Regionų plėtros taryboms suteikti daugiau savarankiškumo ir galimybių vystyti regioninius projektus bei per investicijas siekti ekonominio ir socialinio tolygumo.

Kalbėdamas apie visos šalies, tame tarpe ir savivaldos, laukiančius ekonominius iššūkius M. Sinkevičius akcentavo ir tai, kad būtent dabar labai svarbu ir toliau aktyviai tartis dėl savivaldybių finansinio savarankiškumo didinimo ir skolinimosi galimybių ypač turint galvoje, kad ir ES laikinai „atpalaidavo“ šalių narių finansinės drausmės varžtus ir gerokai supaprastino struktūrinių fondų lėšų panaudojimo taisykles.

„Dėkojame premjerui už palaikymą jo pavedimu sudarytai darbo grupei, kuri rengia pasiūlymus Vyriausybei dėl savivaldybių finansinio įgalinimo. Situacija, kurioje dabar esame, yra gera proga peržiūrėti Konstitucinį fiskalinės drausmės įstatymą ir pradėti diskusiją apie galimybes įkurti Vietos plėtros paskolų ir garantijų fondą, kurio prototipas – jau 20 metų Lietuvoje veikiančias Žemės ūkio paskolų garantinis mechanizmas,“ – siūlė LSA prezidentas.

LSA valdybos posėdžiai ir pasitarimai persikėlė į internetinę erdvę.

Premjero teigimu, „Vyriausybė yra savivaldos pusėje“, ir šie klausimai turės būti sprendžiami ir toliau.

Susitikime taip pat buvo išsakytas savivaldybių raginimas šiuo metu nepriimti sprendimų dėl Aplinkos ministerijos siūlomo naujo regioninės kainos modelio ir naujos atliekų tvarkymo sistemos kainodaros, kuri, savivaldybių nuomone, brangins atliekų tvarkymą tiek gyventojams, tiek verslui.

Taip pat kalbėta apie tam tikrus pokyčius regioninėse ligoninėse, tačiau S. Skvernelis patikino, jog jokių esminių pertvarkų nebus imamasi be diskusijų su savivaldybėmis ir pakvietė savivaldybes rodyti iniciatyvą teikiant savo siūlymus.

Susitikime premjeras taip pat pristatė savivaldybių vadovams Vyriausybės sprendimus dėl karantino švelninimo ir sąlygas jį vykdyti toliau. Vyriausybės vadovas pabrėžė, jog siekiant išlaikyti balansą tarp ekonomikos ir žmonių sveikatos, pirmenybę mūsų valstybė teiks pastarajam veiksmui.

Parengė LSA patarėja viešiesiems ryšiams Indrė Vilūnienė